Nr. 11. Anulu XXX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutórele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 20/8 Februariu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Nr. 2424/1867.

Publicatiune.

Cu legea finantiarea aprobata la locurile mai inalte s'a aplasiatu pe anulu administrativu curente sum'a de dóuadieci si cinci de mii fiorini val. austr. care va avé menire:

a) cá se se participedie artisti lipsiti de medilóce, inse plini de sperantia cu stipendie, carii artisti voru fi si pasitu la publicitate ori cu unu opu de sene statatoriu mai mare, ori ca voru fi intru acea positiune de a puté produce lucrari de ale sale de una valóre mai temeinica;

b) cá se se dea din trens'a pensioni adica stipendie pentru atari artisti, carii voru fi lucratu deja ceva cu succesu si folositoriu, — si carii voru fi cu stipendiale acestе intru atatu ajutorati, — incatu se póta pasi mai incolo pe carier'a inceputa cu fericire;

c) si cá se se intrebuintiedie in urma spre misiuni in sfer'a artei cultivatórie, si inca atari artisti, carii voru fi ajunsu deja mesur'a artistica de senestatoria. —

Pre candu 'si retiene ministeriulu c. r. de statu, carui e incredintiata executarea acestei donatiuni, — a conferi in sfer'a sa de aptivitate pensiunile aceste, fara a eschide prin acesta competinti'a chiamata la acea, asi determina de punctu de manecare in privinti'a misiuniloru dande artistiloru cultivatori, lipsele care se voru ivi in asta privintia, ale statului, — si a face intru acésta privintia dispositiunile cele necesarie, se provoca prin acesta toti artistii din sfer'a artei-loru cultivatorie (architectur'a, sculptur'a si pictur'a), a artei poetice si musice, carii voru avé vreo indreptatire la impartasire cu unu atare stipendiu, a efeptui acesta celu multu pana la 15 Martiu a. c. la acestu gub. reg.

Cererile respective voru trebui se cuprinda in serie:

1. Descrierea ramurei de cultura, catu si referintiale personale ale competitoriului.

2. Insemnarea modalitatei dupa care se va face intrebuintiare de stipendiu pentru cultivarea ulterióra.

3. Documentele respective despre probele mentionate ale talentului, catu si despre mesur'a culturei ajunse.

Stipendiele acestе se voru conferí deocamdata pe unu anu, pre candu se observésa, cumca determinarea marimei se va considera dupa referintiele personale ale competitoriului, catu si scopulu care e de a ajunge prin conferirea loru, si cumca i sta competitoriului in volia a'si esprima intru acesta privintia posi'a sa.

Acesta se publica in urm'a emisului inaltei cancelarii reg. aul trans. din 22 Ian. a. c. Nr. 61. 1867.

Clusiu in 31 Ianuariu 1867.

Dela Gubernialu reg. transilvanu.

Brasiovu 18/6 Febr. Alaltaeri in 16 se alese unu senatoru in locului repausatului Constantinu Ioanu. Alesulu este dn. Francisc de Brennerberg secretariu dela tribunalu.

Déca noi nu amu fi locuitori si Transilvaniei si nu din Brasiovu si nu amu vietui amestecati in acésta comuna cu alte natiuni, tóta alegerea nóstra din 16 ar avea numai insemnatate locala si s'ar vorbi despre ea mai multu numai in familiile candidatiloru, alesiloru, candiutiloru dela alegere, din causa mai virtosu, ca lumea in timpulu nostru are cu totulu alte grigi fara nici o asemenare mai mari decatu este alegerea unui senatoru intr'o comuna. La noi inse mai multe cestiuni personale se prefacu in cestiuni de principiu mai alesu atunci, candu este vorba despre naintarea romaniloru in deregatorii publice.

Cei 10 mii romani locuitori in Brasiovu si in hotarulu lui asteptá cu totu dreptulu, cá in locului lui Constantinu Ioanu se se aléga de senatoru érasi unu romanu. In adeveru ca dreptulu era langa romani, legea inse si prac'a vechia cu totulu in contra loru. Aici premitemu insemnarea, ca ómenii pe la noi in asemenea casuri vorbescu de alegere. Nu este alegere, ci este numai o simpla candidatura fórte marginita, adica la numeru de trei. Punctele regulative tienu curatu, ca comitele natiunii sasesci pune pentru fiecare postu cate trei insi in candidatiune, éra cei 100 representanti ai comunei au se aléga numai din acei trei candidati. Chiaru si pentru alegerea sutasiloru se punu totu numai cate trei insi in candidatiune, din carii apoi cei ce se mai afla in viétia alegu si intregescu representanti'a. Nicairi nu se dice ca se se fia respeptu la nationalitati si confesiuni, séu se fia observata vreo proportione ci legea lasa totulu in bun'a vointia a comitelui natiunii sasesci, dela carele dependu si romanii si ungurii locuitori in partea de sud-estu a Transilvaniei, in asié numitulu „fundus regius". Dupa vechea prac'a pazita de predecesorii dlui Konrad Schmidt se mai observá si anii servitiului amploiatiloru. Astadata inse dn. comite alu natiunii sasesci delatorà acésta prac'a cu totulu, candidatur'a sa sari preste dn. Fischer comisariu politienescu, germanu r. catolicu, carele se afla de 28 ani in servitiulu cetatii, cum si preste dn. Friderícu Schnell notariu primariu totu r. cat., unu amploiatu érasi vechiu si fórte activu, carui insa'i sta in cale numai fratietatea, incatu adica frate-seu celu mai mare inca este senatoru din cei betrani; asié venira in candidatiune altii mai tineri, adica dn. fiscalu Fr. Soutschek totu r. catolicu, cu sierbitiu de 16 ani, Fr. de Brennerberg evang. protestantu cu 14 ani si Stef Rusu cu 4 ani de servitiu. Dn. comite Konrad Schmidt motivà, acésta candidatura cu nisce temeiuri luate catu din natur'a functiunii publice, catu din lege cu privire la nepotismu, precum si din referintiele nationale, dicendu ca s'ar cuveni cá in locului romanului C. Ioanu se se aléga érasi unu romanu. Dar nu avea trebuintia de a o motiva pentruca legea nu'lu indatorá la scésta, ci ea 'i cere cu totulu alte conditiuni pentru candidati, adica se fia adapati in scliinti'a de drepturi, cu caracteru solidu, cu merite cunoscute, cetatiénu, membru alu representantiei comunale.

Impregiurarea din urma dete dlui secretariu Fr. Masger ocasiune de a provocá pe adunare, cá se puna protestu la protocolu si ce céra dela comitele natiunii, cá pe viitoru se nu mai ésa cu unu asemenea argumentu, carele ascunde in sinesi unu principiu fórte periculosu, adica principiulu proportiunii natiunale si confesionale. Adunarea stete pe unu momentu cá ametita. Atunci G. Baritiu intrébа pe dn. presiedinte, déca voiesce séu nu, a lasa locu discusiunii asupra propuneriі facute. I se da cuventu cu adausu, ca nu va putea suferi criticarea candidatiunii. Baritiu la acésta dice, ca nu este si n'a fostu nici odata vreunu amicu entusiastu alu proportiuniloru la deregatoriile publice, constata totusi in modu obiectivu, ca proportiunile isi au temeiulu lor'u chiaru in legile fundamentale si in prac'a Transilvaniei, apela totuodata la simtiulu de dreptate alu adunarii si la spiritulu timpului; éra in catu romaniloru le sta legea in cale, propune si cere, cá pentru casurile viitóre comun'a se céra catu mai curend'a infiintisare a nóuai legi comunale *)

Dn. presiedinte Friderícu Fabricius prefectu alu cetatii si alu districtului observà, ca legea comunala nóua este supusa de catra universitate mai de multu la presan. sanctione, care se si astépta.

Dn. Fr. Wächter secretariu presidialu pricependu pe semne reu pe B. combate érasi proportiunile cu ferbintiela si se alatura la protestu. B. se vede silitu a'i responde, aducandu'i aminte, ca romanii sunt aceia, carii in timpurile trecute au blastematu mai multu acelea 7 si respective diece pecate politice, nationale, confesionale, teritoriale din Transilvani'a, se provóca si la actele dietale din 1864, reflectéza pe assime chiaru si la interesanin nationalu assescu de a canta impaciuire si aliantia cu romanii etc.

Dn. adv. Fr. de Trauschenfels sustiene, ca propunerea de protestu a dlui Fr. Masger ar fi cu totulu de prisosu. — Dupa o desbatere scurta propunerea lui Masger se pune la votu si se adopta cu 88 voturi, éra alui Baritiu se amana pe siedinti'a viitóre.

Se incepù alegerea. Era 94 membrii alegatori. Resultatulu a fostu: d. Soutschek 22, de Brennerberg 57, St. Rusu 15 voturi.

Dintre romani 4 insi n'au venitu la adunare. De altmintrea cativa din romani si greci mergu fórte srare ori la adunarile comunale.

Mai suntemu datori adeverului inca si cu observatiunea, ca romanii din acésta cetate si districtu dela 1850 incóce n'au ingrijitu de locu, pentrucá se intre si din sinulu loru juristi absoluti la pracsa in magistratu. Astadi afara de dn. Rusu nu mai este nici unu romanu cá practicantu, cancelista, secretariu séu in alta calitate. Din contra amploiati sasi tineri inse mai vechi decatu dn. Rusu sunt 11, carii'i stau inainte. Celu care vrea unu scopu, trebue se vrea si midilócele. Éra déca nóua nu ne vine la socotéla a da pe tinerii nostrii la pracsa comunala fara plata pe 1—2 ani si apoi in platisióra de 4 multu 600 fl. pe 6—9 ani urmatori, ci ii aplioamu mai bucurosu inca totu la comptoir si la taraba, séu ii tramitemu pe campiile tierii romanesci, pentrucá se alerge dupa castiguri, stunci se nu speramu ca vomu lua cea mai pucina inriurintia asupra trebiloru publice si comunale nici intr'o suta de ani. Domniloru, invetiatur'a inalta, deregatoriile, viéti'a constitutionala si parlamentara costa pretutindeni bani multi, ostenéla si mai multa. Éra déca cumva noi cugetamu cá nordamericanii, ca fii bogatiloru se nu'si perda timpulu cu afacerile publice, ci se le lase saraciloru inse invetiati, — bine, fia si asié, atunci inse sunteti datori se asudati pentru acestia din pungile dvóstra platindule ostenél'a loru macar precum platiti gramsticiloru (Buchhalter) cate un'a si dóua mii fiorini. Aceia cararu nu le place a lucra cu mintea, trebue se ajute cu pung'a; aceia carii din fiii loru de „bani-gata" nu voiescu a face „cantialisti", „secretari", „gazetari", guri-mari", se aléga tineri sermani, inse genialí si se'i impinga nainte. Nu pricepu inse, pentruce ómenii avuti si totuodata invetiati se se ferésca de ceea ce se numesce nobile oficiuu.

Fia acestea dise nu atatu despre acesta tienutu, catu mai virtosu pentru toti locuitorii ardeleni provediuti cu stari materiale mai bune.

Amblarea timpului pe la noi cam de o luna incóce sémana mai multu a primavéra decatu a érna; ninsórea cum cade asié se si duce. Economii de oi avura in lipa'a de nutretiu una mare norocu, ca in mai multe parti le scósera dio'a la pasiune. Pretiurile bucateloru au mai scadiutu.

— Camer'a comerciala de aici va alege in siedinti'a viitóre unu deputatu pentru conferintiele de vama, care sunt a se tiené la Bucuresci; es va pertracta totuodata mai multe referintie comerciale, in care se afla Transilvani'a cu Romani'a. —

— Aser'a in 19 ungurimea de aici isi luminá casin'a sa din strat'a numita a caldararitoru si scóse de nsupra edificiului o flamura mare tricolóre ungurésca. Membrii casinei isi petrecura cu discursuri politice si nationale. Altu edificiu n'amu vediutu nicairi iluminatu.

*) In locului Regulativeloru dela 1793, 1797, 1808.

Locuitorii de tóte nationalitatile au remasu la acésta demustratiune simpla cu totulu pasivi. Se dice, ca dóra astaséra se voru mai face óresicare demustratiuni de bucuria pentru restaurarea constitutiunii ungurene si castigarea ministeriului.

In catu pentru purtarea locuitoriloru romani brasioveni si din tienutu facia cu nóuale pretaceri putemu dice numai atata, ca nu observamu la ei nici unu felu de ingrigire pentru ceea ce va se fia. Acestu poporu sémana ca nu mai crede, cumca ar putea veni ceva mai reu decatu ceea ce au suferitu ei si parintii loru pana la 1850. Clas'a nóstra midilocia care citesce cate ceva incepú a pricepe binisioru, ca nu ministeriulu si cu atatu mai pucinu unu ministeriu r e s p u n d i e t o r u, adica supusu la respundere pentru faptele sale, trebue se ne insufle grija, ci l e g i l e cele aspre si egoistice, dupa care ministeriulu are se guberne o tiéra, acelea apasa cugetele si producu neodichna. Ca monarchulu isi alege de ministrii séu sierbi ai sei si si tierni din cutare ori cecalalta natiune, acésta este trébu lui, védia Maiestatea Sa cum va esí la cale cu ei. Cumca Mai. Sa isi facú dóua ministerii in locu de unulu, asié ceva este prea adeverat'u, ca in capetele romanesci nu prea póte intra; inse chiaru si acésta impregiurare romanii cati au mai vedutu cate ceva in lume o iau numai spre sciintia cá orice altu evenimentu trecatoru. Constitutiunea, legile si érasi legile sunt care nu lasa in pace pe romani si nu'i sufere a sta cu totulu pasivi la celea ce se intempla. Candu voru fi legile asupritóre si brutale, se nu astepti la nici unu casu ministeriu bunu, crutiatoru si omenosu. Ministrulu si t o t i subordinatii loi sunt pusi pentrucá se implinésca legile, apoi fia acelea ori cum voru fi. Era cumca din legile ungurene dela 1847/8 partea mai mare sunt pre catu numai se póte mai periculóse tierii si natiuniloru ei, de acésta se mai indoiesce inca numai acela, carele nu le-a vedutu nici odata cu ochii sei *).

„Albin'a" Nr. 14 publica cu aplicare la cestiunea dilei unu articulu subscrisu cu pseudonimulu Brutus, pe carele noi numai din lips'a spatiului nu'lu reproducemu. Acelu articulu scrisu prea bine numesce ministeriulu maghiaru o fantasma produsa din revolutiunea dela 1848, éra intielegintii romanesci ii recomanda in 6 puncte o disciplina in tóta privinti'a salutara. Romanii se n u ' s i p a r a s é s c a t e r e n u l u nici chiaru in minutiulu din urma, ori invingu ori perdu; caracterulu si constantí'a e o virtute, ce o amu mostenitu dela stramosii nostrii din Rom'a". Asié scrie Brutus, se traiésca Brutus.

In lumea acésta nu e nici unu lucru mai gretiosu, deca a vedé femeia béta si — barbatu fricosu. —

— „Concordi'a" Nr. 9 reproduce unu articulu prea interessatu din „Reform" alu lui Schuselka despre petitiunea celoru 1493 romani; éra in Nr. 10 reproduce unele sciri interesante din Croati'a, in care obvinu si acestea cuvente: „E ací timpulu, pentrucá se pasimu cu puteri duple pentru sperarea drepturi loru nóstre nationali." —

Sibiiu. Din lucrarile siedintiei comitetului asociatiunii transilvane romane tienuta in 5 Febr. n. ne luamu voia a scóte dupa „Telegrafulu romanu" acestea: Capitalulu este 25.010 fl. 4½ cr. v. a. Comitetulu juristiloru depune prin dn. consiliariu P. Manu una obligatiune urbar. de 100 fl. v. a. impreuna cu cupónele ei, daruita de unu anonimu. Se votéza multiamita.

Comitetulu primesce cá depositu in cass'a asociat. acei 257 fl. 73 cr. v. a. remasi dela comitetulu nationalu permanentu, dechiarandu totu odata, ca cu acésta ingrijire nu voiesce a prejudeca intru nimicu liberei dispusetiuni a susu numitului comitetu.

Redactiunea „Romanului" tramite unu ecsemplariu gratis la bibliotec'a asociatiunii. Din partea comitetului inca i s'au tramisu actele adunarii generale dela Nr. I pana la VI, adica pe 6 ani. Dela reuniunea pentru cunoscinti'a patriei inca se tramise 1 *ecs.* din archivulu seu.

Se ia spre sciintia raportulu dlui protopopu I. Petricu dela Brasiovu despre punerea la cale a vendiarii prin licitatiune a celoru 124 bucati remase dela espusetiunea nationala din 1862, precum si a celoru 440 ecs. din acte remase nevendute (cele 124 bucati s'au vendutu si s'a prinsu pretiulu moderatu paremise preste 470 fl. Red. Gaz.).

Dn. proprietariu Io. P. Maieru tramite la fondulu asoc. un'a obligatiune urbar. de 100 fl. v. a. cá membru ordinariu pentru totudeauna, v. a. cá membru ordinariu pentru totudeauna, v. a. cá membru ordinariu pentru totudeauna, cu cupónele dela cate 10 ecs. din cum si 20 ecs. pretiulu dela cate 10 ecs. din acte Nr. V et VI; éra fiindca dsa se muta actele Nr. V et VI; éra fiindca dsa se muta actele Nr. V et VI; éra fiindca dsa se muta cu locuinti'a din S. Reginu, cere cá in locu'i cu locuinti'a din S. Reginu, cere cá in locu'i cu locuinti'a din S. Reginu, cere cá in locu'i se se numésca de colectoru dn. Nic. Marinoviciu.

Dn. secretariu mai arata, ca in lun'a tr. au mai intratu din diferite tienuturi sum'a de 187 fl. 10 cr. Partea cea mai mare din acesti bani au intratu prin midilocirea dlui comite supremu Augustinu Ladai cá restantia pe anii trecuti dela membrii din comitatulu Albei superióre. —

Sibiiu 10 Febr. 1867.

(Capetu din Nr. tr.)

Déca dsa dice, ca in sn. tr. ar fi datu 10 fl. la unu colectante, cá sci administrézе la cass'a Asoc., si déca n'a capetatu cuitantie dela cass'a Asoc., si déca n'a capetatu cuitantie dela cass'a : atunci credemu noi, ca ar fi fostu mai cu cale, déca se adresá deadreptulu la cass'a Asoc., séu chiaru si la comit. si facea intrebare in privinti'a administrarei tacsei mentionate; cu bunasséma, ca pasiulu acesta, n'ar fi remasu fara de doritulu resultatu, si in casulu acel'a n'ar fi fostu constrinsu a se lamentá in publicu, ca nu scia, ce i s'a facutu cu banii, venitau la cass'a Asoc. ori ba, si inca argumentandu cu posibilitate, ca voru fi standu si alti in linia paralela cu Dsa. Te asiguramu D. meu! ca sunt mai multi ani, de candu totu crucieriulu, ce vine la fondulu Asoc., se publica din partea secret. din luna in luna, dela una siedintia lunaria a comit. pana la cecalalta, — in „Telegrafulu rom.", — pre langa acelea, sumele generale se publica in prot. siedintieloru comit. din luna in luna dimpreuna cu numele tramitietoriloru resp., si aste tóte se facu in interesulu evidentiei celei mai acurate si spre multiumirea si liniscirea dloru contribuitori resp., cum si pentru control'a publicului. Nu dicemu, ca dóra noi inca cá ómenii n'amu poté se gresimu trecandu cu vederea vreuna cifra in decopierea acteloru resp. séu facunduse vreuna eróre de tiparitu in vreuna cifra cu ocasiunea tiparirei, de cari casuri potu usioru veni insinte si fara de voi'a nóstra, ca-ci si noi suntemu ómeni supusi slabiciuniloru ómenesci, inse atari gresiele, candu a'r si templá, se potu érasi usioru indreptá, ca se sutemplá, se potu érasi usioru indreptá, ca se sutemple tramise se insciru nu numai in protocolulu cassei Asoc., carele se duce cu cea mai stricta acuratetia, de catra unu cassariu demnu de tóta stim'a, ci acele se trecu totuodata regulatu si in protoc. membriloru Asoc. dusu din partea secret. In fine, marturisimu in conscintí'a nóstra, ale membru alu Asoc.! ca de si avemu multe si feliurite ocupatiuni, totusi a-si avemu multe si feliurite ocupatiuni, totusi a-si avemu multe si feliurite ocupatiuni, totusi a-

n'amu pre insintatu incatu se avemu in tóte unghiurile barbati, cari se scia serie, ci in alte comune nici parochului nu'i pres este in demana a serie, si asia subscrierile a proportiune acelora co scriu nu sunt asié pucine, de órace se mesura dupa proportiunea nu a poporului, ci a intielegintii lui. — Apoi mai sunt si nesce secrete, la a caroru cunoscintia dupa ce am ajunsu le descoperu si dlui H. S.; acelea sunt: unu terminu fórte scurtu pentru coadunarea plenipotintielora si unu ce si mai neplacutu, adica spunendui numai dsale, — Mitropolitulu Siaguna de si aprobandu postulatele nóstre nationali dupa ce in eluptarea loru nu s'au resolvatu ómenii a procede precum voiá Esc. Sa, a tienutu investigationi formali asupra acelora, carii aru subscrie plenipotintiele dintre gr. resariteni. Va mai scí D. H. S. si acésa, ca organele regimului inca nu s'au pré oferitu cu sierbitiulu de a castigá subscrieri la plenipotentie, si apoi a lucrá preste voi'a celoru dela carma, cumca ce insemnésa, credu ca inca n'a uitatu H. S. din trecutulu mai desprópe. — Din acestea tóte apoi se si esplice H. S. si toti colegii sei, cumca cum vine ca miliónе de romani in causa'a nationale comune au adunatu numai 1493 subscrieri.

Éra noi toti cari scimu cumca de cine? cum? si in ce impregiurari, s'au subscrisu plenipotintiele, cari scimu dorintiele nationei, afirmamu si sustienemu, ca petitiunea data la Maiestate, cuprinde dorintiele nu numai ale intielegintiloru subscrisi la plenipotintie, ci ale intregei nationi romane, a carei interprete naturale — cá tóte nationile — este intielegintí'a, si acest'a o vomu sustiené si vomu potí se o scia si tiena si inaltulu regimu despre acésta petitiune pana atunci, pana ce nu se va dá nationei romane ocasiune a se esprime altmintrea in careva representatiune corespundiatoria, de cari aru fi: diet'a dela Sibiiu, séu macar unu congresu, ori celu pucinu o conferintia nationale esita din alegeri libere. — B.

UNGARI'A. Pest'a 18 Febr. Constitutiunea ungurésca si anume legile din 1847/8 sunt restaurate intru totu cuprinsulu loru. Rescriptulu regescu vorbesce la inimi si a indestulatu pe maioritatea dietei, de acesa si fù primitu cu „Éljen“ ferbinti. Totu aceiu rescriptu denumesce pe gr. Andrássy de presiedinte alu ministeriului. Ceilalti ministrii se voru presenta dietei mane. Diet'a isi va respica multiamit'a sa omagiala catra regele prin o deputatiune. Capital'a este infrumsetiata cu nenumerate flamure. Se facu pregatiri intinse pentru solenitati mari.

Ministrii voru depune juramentulu in Bud'a.

Acei ministrii sunt: gr. Andrássy, presiedinte si de aperarea tierii; gr. Festetics, langa persón'a imperatului; br. Wenkheim, din lsintru; Lonyay, finantia; gr. Emericu Mikó (fostu gubernatoru alu Transilvaniei), lucrarile publice si comunicatiunea; Gorove, agricultura, industria si comerciu; br. los Eötvös, cultu si invetistiamentu; Horváth, justitia

— Despre cele mai nóua incercari revolutinarie din Pest'a aflamu dupa mai multe loi publice decosamdata acestea. Partit'a lui Kossuth nu póte suferi, cá Ungari'a se se impace cu monarchi'a si cu dinasti'a, nici cá se'si reguleze referintiele sale; de acesa ea si pana acum se sili a impedeca orice buna intielegere. Dupaco vediura ca maioritatea dietei totu mai e aplecata spre pace, implura tiór'a cu mi de prochiamatiuni venite dela Ludovicu Kossuth „cá gubernatoru alu tierii“ si subscrise de elu. In acesasi Deák si ministrii cei noi sunt dechisrati de vendietori si patrici. Se intielege ca acestu nou atentatu alu lui Kossuth a inflacseratu pe multi, éra mai alesu pe tenecime. Capii cei ascunsi ai revolutiunii crediura ca va fi bine a se folosi de turburarile din Tirolulu italianu (unde se prochiamá legea martiala) si a da de nou tierii focu. Diu'a era pusa pe dumineca 10 Febr., éra punctulu de musecare in Pest'a strat'a Vátz, pe unde se primbla lumea eleganta. Placatele revolutiunarie lipite pe pareti provocá la re'mprospetarea anului „1849“. Acestu anu era parol'a dilei, éra scopulu: a lovi si pe guberno si pe partit'a lui Deák, ale curati pe acestea si a se pune Catilinarii in spinarea tierii. Din norocire auctoritatile publice érasi era informate de timpuriu. Capitanulu cetatii, directorulu politiei, unu numeru mare de soldati politienesci si ceva ostasime regulata se aflá pe strate. Vediendu acestea Catilinarii, alias Kossuthianii, u'an cutezatu a merge mai departe, ci s'au retrasu care incatrau, in catu politiei ii remase numai cá se culéga placatele de pe toti paretii. De altmintrea tiér'a este plina de placate, foi si carticele revolutionarie scrise ungurésce.

Unii publicisti voiesou a sci, ca astadata Bismark érasi e intielesu cu Kossuth et Compania, pentruca loi Bismark 'iar fi cesionatu a incorpora in Germani'a tóte tierile germanoslave ale Austriei. Se mai afla in cursu inca si alte faime, care inse'si contradicu un'a la alt'a, de acesa noi nici ca le mai inregistramu, pentruca se nu aducemu in confusione pe nimeni. Deci astadata fia de ajunsu a sci de positivu atata, ca in Ungari'a se facura din nou incercari revolutionarie, prin urmare ca déca acelea se voru mai repeti si déca s'ar mai intempla orisice, nimicu se nu ne vie neasteptatu, nici se desperamu cumva la nici unu felu de intemplare.

(„Presse“, „Fremdenblatt“, „Lloyd“, „Zukunft“, „Hon“, „Herm. Ztg.“ etc.)

„Zukunft“ Nr. 35 publica din comitatulu Gömör o intemplare fórte scandalósa. In orasiolu Nagy-Rőcze la 6 Ian. fusera pusi la prinsóre de catra auctoritatile locale ungaresci Dr. Zoch profes. de matematica si fisica la gimnasiu si Carolu Stefancok notariolu comunalu, amendoi slavaci de natiune. Caus'a arestarii a fostu, pentruca precum se dice, acei doi barbati aru fi vorbitu ceva in contra lui Deák si a maghiariloru, inse la o petrecere intre pachare. Sosu numitii se aflá pe la 7 Febr. inca totu arestati. Mesur'a se pare a fi luata spre a terorisa nu numai pe slavaci, ci si pe alte nationi. Mesura fórte greita. —

AUSTRI'A INFER. Unu telegramu din Vien'a de dato 20 Febr. contiene: Ambele cancelarii de curte, adica a Ungariei si a Transilvaniei s'au desfiintiatu. —

Tóte acestea schimbari nóua si afundu laiche se voru vedea mai pe largu din rescriptulu regescu. —

Altu telegramu arata deschiderea dieteloru provinciale de preste Lait'a. In rasspectivulu rescriptu se spune, ca dupace s'au escatu atatea neintielegeri in privinti'a senatului extraordinariu, Mai. Sa voiesce cá se se deschida senatulu séu parlamentulu celu legalu, carui i se va propune si cestiunea Ungariei, si alte proiepte de legi asteptate cu doru mare. —

Cronica esterna.

Evenimentele din afara, cu care noi in orisa cea nóua a patriei nóstre ne putemu ocupa atatu de pucinu, se potu caracterisa in o parte mare a loru prin reproducerea catorva pasage din cuventulu de tronu alu regineí Victoriei, cu care Maiest. Sa deschise in 5 Febr. parlamentulu Britaniei mari.

Dupa acelu cuventu de tronu diferinti'a escata intre Britani'a si statorile unite americane inca din timpulu resboiului civilu nu e impacata nici decum. Se intielege, ca nordsmericanii, asié numiti Jankée — colcaie de resbunare in contra angliloru supranumiti in bataie de joculJohn Bull, decandu acestia favorara rebelionea partitei tienetóre de sclavi.

Se te miri, cumca regin'a nu se ocupa si de starea cea desperata a noului imperiu mexicanu, unde revolutiunea nici pana astadi n'a incetatu.

Intre Spani'a si republic'a Chili si Peru din Americ'a decurge unu resboiu inversiunatu, la care imperatulu Napoleonu III. si regin'a Britaniei se imbiiera de repetite ori spre a le impacini, a fostu inse preste putintia.

In Americ'a de nordu coloniile britanice Canada, Scoti'a nóua si Braunschweig nou incérca o unire mai de aprópe intre sine ou voi'a si sub auspiciile Britaniei.

Rebelii numiti Fenier, veniti mai alesu din Americ'a la Irlandi'a spre a rescula pe acea tiéra si a o rupe de catra Anglí'a fusera pana acum retienuti cu mana tare.

In Indi'a orientala supusa Britaniei domnesce fómete infricosiata.

Trecendu la Europ'a aflamu

In Turci'a resboiulu turco-grecesu din Cret'a séu Candi'a. Despre acesta dice regin'a Britaniei, ca Mai. Sa cu imperatulu francilorn si cu alu Rusiei isi pusera tóta silinti'a pentrucá se'lu impace, ca inse pana acum le-a fostu preste putintia.

O singura cestiune turco-crestinésca s'a pututu regula dupa dorintia, adica cestiunea principateloru romanesci, asupra careia dupa negotiatiuni indelungate s'au invoitu tóte puterile cate au subscrisu in an. 1856 adica insinte cu 11 ani tractatulu dela Paris. Regin'a adauge, ca in cele din urma Pórt'a se invoi cu placere la recunóscerea principelui Carolu de Hohenzollern.

Din Germani'a scimu numai un'a si buna, ca scolo se incérca toti din tóte partile a introni pe toti germanii intr'unu singuru statu mare si sub unu singuru domnitoru. Tóte alte mesuri si arangemente cate vedemu facendose sunt numai provisorii. Reorganisatiunea Germaniei va avea o mare inriurintia asupra tieriloru in care locuiescu romanii. —

FRANCI'A. Pari su 14 Febr. Corpurile legiuitórie au fostu deschise. Discursulu Imperatului dice: De la ultim'a sesiune evenimente greve s'au produsu in Europ'a. Transformarile ce s'au seversitu in Itali'a si Germani'a, prepara realisarea vastei programe a unirii statelora Europei intr'una singura confederatiune. Vorbindu de turburarile din Oriente, discursulu dice, ca puterile cele mari se concerta spre a aduce una situatiune satisfactória pentru dorintiele legitime ale poporatiunii crestine, reservandu drepturiile Sultanului, prevenindu nesce complicari periculóse. Imperatulu nu se indoiesce, ca Europ'a n'ar lasá se se deplinésca tentativele de conspirare demagogica contra puterii timporale a Papei. Relatiunile cu Angli'a din ce in ce mai intime. Prusi'a evita de a desteptá susceptibilitatea nationala a Francisi. Rusi'e nu este dispusa a separá politic'a sa in Oriente de a Franciei. Asemene si Austri'a, a carii conservare cá putere mare este neaparata pentru ecilibriulu generale. Franci'a este respectata in afara; armat'a a aretatu valórea sa, dar' conditiunile resbelului fiindu schimbate reclama una imultire a puteriloru aperatórie, in asié modu, cá Franci'a se fia invulnerabile; proiectulu de lege, studiatu cu luare aminte, usiuréza sarcinele conscriptiunii in timpu de pace, oferesce resurse considerabili in timpu de resbelu. Imperatulu e convinsu, ca proiectulu va fi primitu cu patriotismu.

Sarcin'a nóstra, adauge discursulu, este de a formá moralurile publice si de a conduce la practic'a unoru institutiuni mai liberali. Pana acum libertatea in Franci'a n'a fostu de catu efemera. Imperatulu esprime deplin'a convingere in bunulu simtiu si in patriotismulu poporului; invita pe senatori si deputati a merge cu dinsulu cu unu pasu siguru pe caile civilisatiunii. —

Pari su 15 Febr. Cartea albastra in espunerea sa arata, ca gubernulu imperatului Napoleonu a datu consilie Portiei, dicendu'i ca nu trebue se'si faca ilusiuni, ca trebue se faca reforme pentru musulmani atatu catu si pentru crestini, se desvolteze avutile tierei prin lucrari si se'si schimbe sistem'a sa finantiaria. Cestiunea Cretei subsista inca in intregulu ei si este locu a se face intrebarea, déca in presinti'a simpatiei Europei, combinatiunea judeoata mai anteiu in lestolatóre, e totu astfelu si acuma.

Pari su 16 Febr. Cartea albastra dice in privinti'a Orientelui: „Principatele-Unite au dobanditu unu gubernu conformu dorintieloru loru.“ Cartea constata legaturele simpatice care unescu pe Cret'a cu Grecí'a, regreta ca Pórt'a, conformu consilieloru Franciei, n'a tramisu indata unu comisariu cu imputernicire de a resolve dificultatile.

Serbii au reclamatu asemene desiertarea tuturoru fortaretieloru; Franci'a a consiliatu pe Pórt'a a luá una resolutione in sensu favorabile poporatiuniloru si ar fi fericita, déca Pórt'a ar ascultá consiliele sale.

Cestiunea Candiei subsiste intréga; gubernulu otomanu nu trebue se se margineésca in nesce ilusiuni insielatórie, trebue se intieléga gravitatea lucreriloru, se nu se traga insintea sacrificiului care l'aru scuti de intórceres periodica a unoru asemeni orise. —

(Telegr. „Romanului.“)

Din ROMANI'A amu avea se impartasimu o suma de lucruri interesante catu placute catu critióse, déca ne-ar ajunge spatiulu. Astadata ne marginimu numai la reproducerea unui proiepto de lege, carele déca se va infiintia, va avea o inriurintia fórte mare mai anume asupra comerciului austriacu, éra mai desprópe a-

supra daveriloru nóstre ale ardeleniloru cu pietiele moldavo-romanesci. Nici o moneta austriaca nu va mai avea cursu regulatu in Romani'a. Cu acésta spuseramu totu.

„Proiectulu de lege organica pentru biseric'a ortodocsa romana prevediuta in constitutiunea din 1866 inca merita tóta luarea aminte. Acelasi se vede publicatu in tóte diuariele romanesci mai mari.

Proiectu de Lege.

Pentru infiintiarea unei noue sisteme monetare si pentru fabricarea monedeloru nationale.

Espunere de motive.

Sistem'a monetare astadi in fiintia, fiindu vicidósa sub tóte punturile de vedere, si anume:

1. Pentru lips'a unei monete representandu unitatea monetara, caci leulu nu esista de felu;

2. Pentru valórea prea mica a unitatii monetare in comparatiune cu insemnatatea transactiuniloru;

3. Pentru neprectic'a impartire a unitati monetare (leulu actuale) in patrudieci parale, fractiune care ca si unitatea, nu esista de felu;

4. Pentru dificultatea d'a constitui din monedele streine, admise in circulatiune, unitatea si fractiunile acestei sisteme vitiósa;

5. Pentru fluctuatiunea cursului la care sunt espuse acele monede straine;

6. Pentru gramadirea in tiéra a monedeloru de billonu (firfirici) si de arama, ale carora valóre loru nominala reclama inperiosu adoptarea unei noue sisteme monetare, mai in conformitate cu trebuintiele tierei si cu transactiunile séle internationale.

Intre tóte sistemele monetare ale lumei civilisate, cea mai buna si cea mai practica este acea a Franciei, fiindu adoptata de Italia, Belgia si Elvetia. Acesta sistema este cea mai respandita in Europ'a si monedele Francese, Italiane, Belgiane si Elvetiane se primescu in tóte statiurile Europei, fara perdere din deplin'a loru valóre. Conferintiele internationale pentru unificarea diferiteloru sisteme monetare care s'au tienutu in diferitele parti ale Germaniei, s'au pronunciatu in favórea acestei sisteme monetare. Monedele francese de auru sunt de multu in circulatiune la noi, suntemu dejá familiarisati cu acea sistema monetara. In fine fractiunea cea mai mica a francului, centimulu este mai identica cu fractiunea cea mai mica a leului, parasu, proportiunea fiindu de 100 la 108.

Pentru aceste considerante credu, ca propunerea d'a adopta in tiéra sistema monetara diecimala a Franciei nu va intalni nici una opositiune, fiindu fara nici una indoiala cea mai avantagiósa, cea mai rationala, cea mai practica si cea mai potrivita cu situatiunea nóstra sociala si politica. Monedele nóstre nationale de auru si argintu fabricandose identice cu ale Franciei, voru avea aceeasi valóre intrinseca, aceeasi greutate si dimensiune, voru fi acceptate pe deplina loru valóre nominala in Franci'a, Itali'a, Belgi'a si Elveti'a si'n celelalte tieri ale Europei d'una potriva cu monedele Francese. Avantagele ce resulta din acésta sunt statu de invederate, in catu me potu abtine a le enumera.

In proiectulu de lege, ce am onórea a ve supune, am conservatu vechia numire de leu ca unitatea monetara, insa leulu nou va fi identicu cu francului si va avea greutate de cinc grame argintu, din care 4 $^1/_2$ grame argintu fino si $^1/_2$ gramu aliargiu,*) si una dimensiune de 23 milimeter. Leulu va fi impartitu in 100 sutimi, care corespundu cu 108 parale dupa sistema monetara actuale. Spre a evita confundarea leului cu leulu vechiu, se póte adsoga pentru unu timpu órecare dicerea nou, care va fi de ajunsu spre a departa ori ce ne'ntielegere. Afaro deacésta se intielege ca tóte transactiunile contractate in urm'a aplicarei acestei legi se socotescu in lei noui, iar cu cele din nainte, déca nu coprindu espresu stipulatiunea de lei noi, se socotescu in lei vechi.

Am socotitu de cuviintia a incepe fabricarea monedei nationale cu piesele de arama sau bronzu, nu numai fiindu ca ele lasu unu profitu insemnatu in folosulu statului, si fiindu ca de acea moneda menunta se simpte mai mare si mai imediata necesitate.

Lipsa de moneda nationala de auru si argintu, pana vomu fabricasi acele piese, se gasesce implinita prin dispositiunea care da monedeloru de auru si argintu alu Franciei, Italiei, Belgiei si Elvetiei, fabricate dupa aceeasi sistema monetara cursului legale.

Afara de acésta remanu admise in circulatiune si cele alte monede streine de auru si argintu in limitele art. 12 si conformu cu tabela lit. B, care ficsésa cursulu loru. Acestu cursu este supusu modificariloru eventuale dupa ecsigentiele intimplatóre si in asemenea casuri ministeriulu financielloru va publica tabele noue.

S'a introdusu, mai cu séma in timpulu din urma una mare catime de monede de arama din Austri'a cari, acolo de multu demonetisate, speculantii cumpara acele monede vechi in valórea loru de greutate metalica si le introducu claudestin in tiéra, unde sunt admise in circulatiune pe o valóre nominala multu mai superióra de catu valórea loru metalica. In locului acestoru monede de arama esu din tiéra monedele de auru si astufelu se inputinéza valórea midilócelloru de schimbu si prin urmare avutí'a nationala. Una lege speciala pe proibitiunea importului acestoru monede streine de arama nu esista si spre a implini acésta lacuna voiu avé onórea a va presinta deuna data cu acésta lege una lege, prin care se popresce cu deseversire importulu acestoru monede de arama. Déra si legea de proibitiune nu va putea inlatura cu deseversire introducerea acestoru monede prin cotrabanda si numai demonetisarea loru prin infiintiarea monedei nationale póte fi singurulu midilocu eficaciu d'a scapa d'acele piese de arama, care numai au cursu nici la locurile de unde provinu.

Aceste monede de arama sunt altele pentru partea de dincóce si altele pentru partea de dincolo de Milcovu' una imprejurare care aduce mari confesiuni in transactiunile reciproce, fiindu ca piesele de dincolo nu sunt acceptate in plata dincóce de Milcovu si viceversa. Una stare de lucruri anormali, care nu póte fi tolerata mai multu.

Ministru financeloru, P. Mavrogeni.

Proiectu de lege.

Art. 1. Se adopta sistem'a monetara diecimala, astufelu precum esista in Franci'a, Itali'a Belgi'a si Elveti'a. Cinci grame argintu, din care nóue parti din diece argintu fino si una parte din diece aliagiu, compunu unitatea monetara a Romaniei sub numire de Leu.

Art. 2. Leulu se imparte in una suta sutimi.

Art. 3. Monedele romanesci sunt:

a) in auru.
Piese de 20 lei.
„ „ 10 „
„ „ 5 „

b) in argintu.
Piesa de 2 lei.
„ „ 1 „
„ „ $^1/_2$ „ sau 50 sutimi.

c) in arama.
Piesa de 10 sutimi.
„ „ 5 „
„ „ 2 „
„ „ 1 „

Art. 4. Monedele de auru coprindu titlulu de nóua parti din diece aliagiu avendu urmatógreutate si dimensiune.

Piesa de 20 lei, 6 $^{452}/_{1000}$ grame in greutate si 21 milimetre de diametru.

Piesa de 10 lei, 3 $^{226}/_{1000}$ grame in greutate si 19 milimetre de diametru.

Piesa de 5 lei, 1 $^{613}/_{1000}$ grame in greutate si 17 milimetre de diametru.

Tolerantia titlului este de duoe milieme $^2/_{1000}$ in mai multu si in mai putienu a titlului esactu.

Tolarantí'a greutatei este pentru piesele de 20 si de 10 lei de doue milieme, $^2/_{1000}$ iar' pentru piesele de 5 lei de trei milieme $^3/_{1000}$ in mai multu si in mai pucinu a greutatiei esacte.

Intemplatórele diferintie in mai puciuu trebuescu a fi compensate prin diferintie in mai multu. (Va urmá.)

*) Lega, amestecatora.

29,398. 1866. 3—3

Escriere de concursu.

In urm'a prégratiosului decretu regescu din 20 Decembre an. tr. Nr. aul. 5230 1866 se publica prin acésta concursu pentru ocuparea duoru catedre de profesóra la academi'a regia juridica din Clusiu, unde esista unu cursu trianale si patruanale.

Pentru determinarea competintieloru profesoriloru acestora in modu analogu cu salariale profesoriloru aplicati de mai nainte s'a luatu de cinosura mesur'a de salaria prescrisa cu prénaltu rescriptu din 24 Aprile 1852 si cu decretulu din 4 Octobre 1850 bul. imp. Nr. 380 pentru academiele c. r. din Ungari'a, dupa care voru avé profesorii publici ordinari unu salariu anuale de 1050 fl. v. a. cu dreptulu de inaintare la 1260 fl. si 1470 fl. v. a., dupa fiesce care 10 ani de servitiu cá profesoru ordinariu publicu si unu pausialu din didactru de una camdata determinatu in sum'a anuale de 105 fl. v. a. Salariulu anuale alu unui profesoru estraordinariu e stabilitu in suma de 630 — 945 fl. si unu pausialu de 50 fl. pentru propunerea obieteloru de invetiamentu, care voru fi definitivu incredintiate unui profesoru afara de obiectele sale nominale se voru asemná remuneratiuni anuale de 210—420 fl. v. a.

La academi'a regésca juridica din Clusiu se voru propune in limb'a maghiara urmatórele obiecte de invetiamentu:

Istori'a dreptului romanu, institutiunile si pandeptele, istori'a dreptului si a imperiului germanu — istori'a austriaca, dreptulu privatu universale germanu, istori'a dreptului transilvanénu.

Dreptulu privatu maghiaru si sasescu, dreptulu feudale si estetic'a, filosofi'a dreptului.

Dreptulu canonicu rom. cat., dreptulu eclesiasticu alu protestantiloru, dreptulu penale austriacu si procedur'a penale, dreptulu civile austriacu, procedur'a civila austriaca, — dreptulu comerciale si cambiale, dreptulu montanu, politic'a administratiunei interne, scienti'a administratiunei politice austriace, scienti'a finantiala dimpreuna cu legile finantiale, statistic'a austriaca si economi'a politica.

Voitorii de a concurge la acestea dóue posturi de profesori au a tramite cererile loru de competintia adresate catra acestu Guberniu regescu, — in casu candu ar fi staționati la vreo academia juridica pe calea directoratului alu acelei academie, — ér' candu aru sta in vreunu servitiu publicu, pe calea presidentiei loru; in casulu contrariu inse deadreptulu directoratului academiei regesci juridice din Clusiu si a documentá intr'ensele etatea, relegiunea, portiarea morala si politica, — absolvarea studialoru recerute, — depunerea doctoratului, apoi casualmente depunerea esameniloru de concursu séu edarea si scrierea a vreunui opu literariu, intrebuintiari'a loru in statiulu invetiatorescu avutu pana acum séu in servitiu publicu si deosebitu despre cunoscintiele limbeloru.

Competitorii au mai incolo a insemna cu tóta esaptitatea in cererile loru obiectele de invetiamentu, pe care voliescu ale preda; e de a se observá si acea ca, dupa ce istori'a dreptului si a imperiului germanu, pandeptele, dreptulu privatu universale germanu, dreptulu feudale, — etic'a, filosofi'a dreptului si politic'a administratiunei interne se numescu atari obiecte, care se voru suplini din partea corpului profesorale academicu deja esistendu pentru cursulu patruanale infiintiatu cu incepitulu anului scolasticu curente, — competitorii respectivi au a determina de osebi pre langa acele obiecte, care voru alege din titlulu celoru numite mai susu, obiectele care le voru volii ale preda dintre aceste la urma mentionate.

Mai incolo se observedia si acea, cumca concurentii respectivi voru avé a primi deocamdata dupa impregiurari nu numai denumirea de profesoru ordinariu séu estraordinariu, fara si denumirea de profesoru supleante, in care casu se stabiléza unu salariu anuale de 700 fl. v. a. cu acelu adausu, cumca respectivului i sta calea deschisa a cere dupa documentarea capacitatei sale practice denumirea lui de profesoru ordinariu — intielegunduse de sine, cumca timpulu petrecutu in acésta calitate se va computa in timpulu servitiului profesorale de statu.

In urma se recomenda cá una conditiune recomendavera la candidatiune depunerea doctoratului, séu celu pucinu una atare calificatiune, pe temeiulu careia se se póta castigá gradulu doctorale in timpulu celu mai scurtu. — Abilitatea aratata la una facultate juridica séu la vreuna universitate inca se va considera.

Despre acésta se incunoscientiadia competitorii cu acea observare, cumca cererile loru documentate in modulu indicatu mai susu se le predé la directoratulu numitu pana in 12 Martiu a. c., care e terminu defiptu pentru predarea cererileru de competire la aceste posturi. —

Clusiu in 24 Ianuariu 1867.

Dela Gubernialu reg. transilvanu.

Cursurile la bursa in 19. Febr. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. — cr. v.
Augsburg	—	—	125 „ 75 „

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparialu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.